

УДК 338.3

DOI: 10.30857/2413-0117.2019.6.3

Надія М. Заріцька

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
**АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

Статтю присвячено аналізу зовнішнього середовища функціонування комплексу підприємств легкої промисловості України, одного з найбільших в Європі, що представлений широким спектром продукції: тканини, швейні та трикотажні вироби, одяг, взуття, панчішно-шкарпеткові вироби, натуральне та штучне хутро, шкіряні товари і шкіргалантерея, фурнітура, фарфоровий посуд тощо, що значною мірою визначає соціально-економічний стан суспільства та національну безпеку держави. Зазначається, що протягом останніх років легка промисловість України перебуває в стані затяжної системної кризи: обсяги виробництва основних видів продукції продовжують скорочуватися; внутрішній ринок майже на 90% заповнений імпортованими товарами та виробами нелегального походження; у той же час до 80% продукції вітчизняних виробників призначено для реалізації на зовнішніх, переважно європейських, ринках. Наголошується, що легка промисловість має посісти гідне місце в економіці України, оскільки це надасть можливість державі створити нові робочі місця, підвищити конкурентоспроможність вітчизняної продукції та отримати суттєві відрахування до державного та місцевих бюджетів. З метою врахування взаємозв'язку та взаємовпливу зовнішнього та внутрішнього середовища у визначенні цілей суб'єктів управління в статті застосовано структурно-логічну схему когнітивного аналізу ринку легкої промисловості, представлено ключові економічні, правові, технологічні та соціально-культурні фактори впливу зовнішнього середовища на функціонування підприємств легкої промисловості України. За результатами PEST-аналізу наведено зважені оцінки факторів зовнішнього макросередовища легкої промисловості відповідно до запропонованої шкали та з урахуванням коефіцієнтів значущості кожного фактора, оскільки в кожній з чотирьох груп було визначено різну їх кількість.

Ключові слова: легка промисловість; когнітивний аналіз; фактори зовнішнього середовища; PEST-аналіз.

Надежда Н. Зарицкая

Киевский национальный университет технологий и дизайна, Украина
**АНАЛИЗ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ**

Статья посвящена анализу внешней среды функционирования комплекса предприятий легкой промышленности Украины, одного из крупнейших в Европе, представленного широким спектром продукции: ткани, швейные и трикотажные изделия, одежда, обувь, чулочно-носочные изделия, натуральный мех, кожаные товары и кожгалантерея, фурнитура, фарфоровая посуда и т.п., что в значительной мере определяет социально-экономическое состояние общества и национальной безопасности государства. Отмечено, что, в последние годы лёгкая промышленность Украины находится в состоянии затяжного системного кризиса: объёмы производства основных видов продукции продолжают сокращаться; внутренний рынок почти на 90% заполнен импортными товарами и изделиями нелегального происхождения; в то же время до 80% продукции отечественных производителей предназначено для реализации на внешних, преимущественно европейских, рынках. Акцентируется, что лёгкая промышленность должна занять достойное место в экономике Украины, поскольку это позволит государству создать новые рабочие места, повысить конкурентоспособность отечественной продукции и получить существенные отчисления в государственный и местные бюджеты. С целью учёта взаимосвязи и взаимовлияния внешней

и внутренней среды в определении целей субъектов управления в статье применена структурно-логическая схема когнитивного анализа рынка легкой промышленности, представлены ключевые экономические, правовые, технологические и социально-культурные факторы влияния внешней среды на функционирование предприятий легкой промышленности Украины. По результатам PEST-анализа приведены взвешенные оценки факторов внешней макросреды легкой промышленности в соответствии с предложенной шкалой и с учётом коэффициентов значимости каждого фактора, поскольку в каждой из четырёх групп которых было определено разное их количество.

Ключевые слова: лёгкая промышленность; когнитивный анализ; факторы внешней среды; PEST-анализ.

Nadiia M. Zaritska

Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine

EXTERNAL ENVIRONMENT ANALYSIS OF CONSUMER GOODS INDUSTRY IN UKRAINE

The article presents the results of external analysis of consumer goods sector in Ukraine, one of the largest in Europe which offers a wide range of products: fabrics, garments and knitwear, shoes, hosiery items, natural and artificial fur, leather goods, garment accessories, porcelain, etc. which to a great extent underpins the socioeconomic situation in the society and the state of the national security. However, in recent years the Ukrainian consumer goods industry is facing a large-scale protracted systemic crisis that translates into the ongoing manufacturing decline in major products; the domestic market is almost 90% filled with illegally imported goods and products; at the same time, up to 80% of domestically produced goods are exported onto foreign markets (mainly the European ones). An emphasis is put on critical importance of consumer goods industry in the Ukrainian economy since it contributes to creating new jobs, enhancing the domestic products competitiveness and increasing fiscal inflows to state and local budgets, etc. To assist management entities in their goal setting, the study employs a structured logical framework of a cognitive analysis of the consumer goods market to explore the relationships and interactions within the external and internal environment, as well as identifies the key economic, legal, technological and sociocultural factors of environmental effects on consumer manufacturing performance in Ukraine. Based on the PEST analysis results, weighted estimates to assess the macroeconomic environment factors of consumer goods industry have been provided using a proposed scale with regard to each factor significance indices, since for each of the four groups a different number of these factors have been determined.

Keywords: consumer goods industry; cognitive analysis; environmental factors; PEST analysis.

Постановка проблеми. Формування стратегій управління розвитком галузей національної економіки потребує застосування відповідних підходів та технологій управління, вироблених наукою та практикою. З метою розроблення стратегії управління розвитком галузі та її підприємств на державному рівні мають бути визначені такі важливі елементи її діяльності, як місія, конкурентні переваги, особливості організації виробництва, ринки збуту продукції (послуг), ресурси, структура, коротко-, середньо- та довгострокові програми та прогнози розвитку галузі в цілому.

Вихідною ідеєю, яка відображає сутність концепції стратегічного управління, є необхідність урахування взаємозв'язку та взаємовпливу зовнішнього та внутрішнього середовища у визначенні цілей суб'єктів управління.

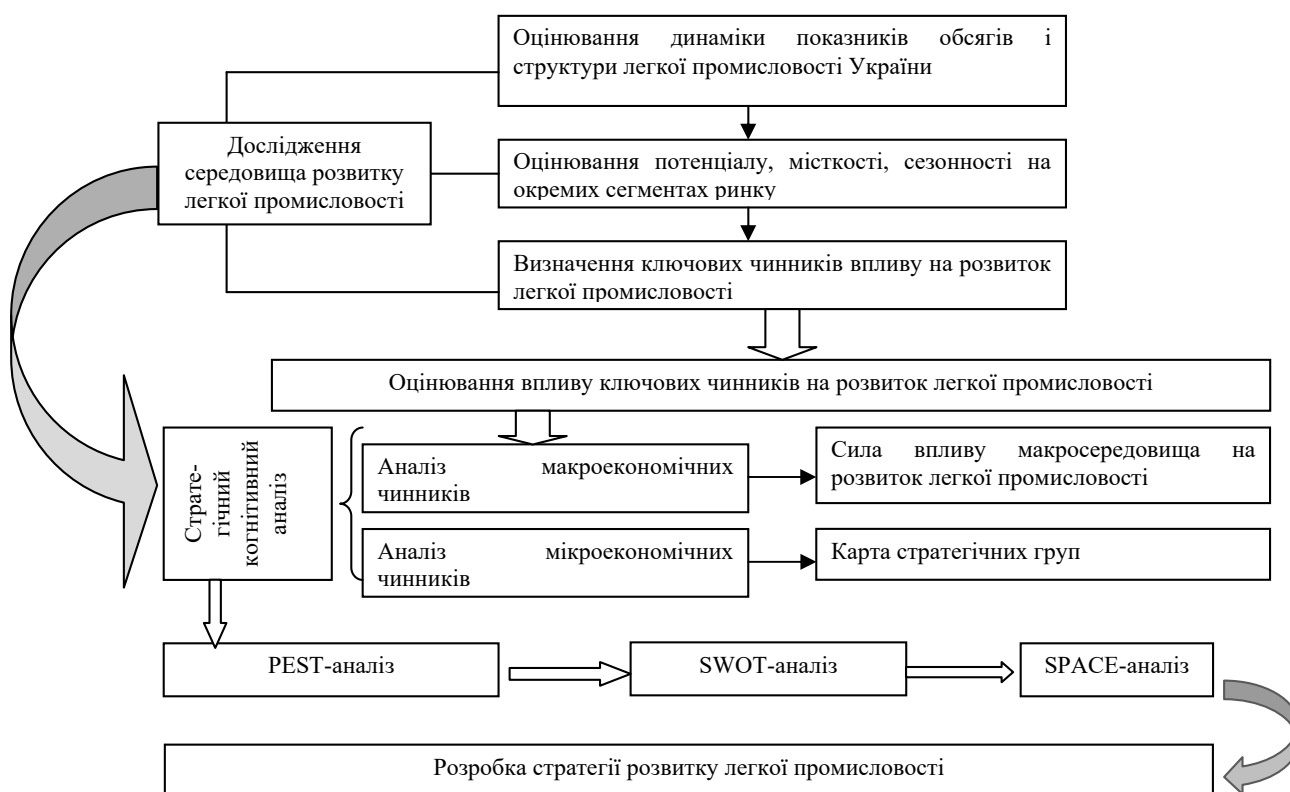
Аналіз останніх публікацій з проблеми. Проблемою розвитку легкої промисловості України присвятили свої роботи відомі вчені В.М.Гесць [5], О.Г.Бородиня [6],

І.М. Грищенко [7, 11], І.О. Тарасенко [8], З. Краснодемська, Х.Т. Айдипов та ін. Зважаючи на негативну динаміку у легкій промисловості України, проблеми у її розвитку все ще залишаються невирішеними. Тому необхідно визначити фактори зовнішнього середовища з метою розроблення заходів для ефективного розвитку легкої промисловості України.

Невирішені частини дослідження. Аналіз факторів зовнішнього середовища функціонування легкої промисловості України в сучасних умовах господарювання має важливе значення для визначенні стратегічних цілей її подальшого розвитку та становить важливу проблему, яка потребує ґрунтовних досліджень, формування відповідних висновків та розроблення практичних рекомендацій.

Метою дослідження. Метою здійснення дослідження є аналітичний характер, визначення факторів зовнішнього середовища з метою визначення стратегічних цілей та розроблення заходів для розвитку легкої промисловості України. У ході дослідження використано метод PEST-аналізу.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. З метою формування достовірних знань про внутрішнє та зовнішнє середовище розвитку легкої промисловості України пропонується застосовувати структурно-логічну схему когнітивного аналізу ринку [1], яку необхідно адаптувати для досліджень сфери легкої промисловості (рис. 1).

Джерело: адаптовано автором за [1].

Рис. 1. Структурно-логічна схема когнітивного аналізу стратегічного розвитку легкої промисловості

На рис. 1 представлено організаційно-логічну схему когнітивного аналізу сучасного стану та розвитку легкої промисловості України, відповідно до якої визначено послідовність, порядок і методи дослідження стану та тенденцій розвитку галузі, зокрема пропонується використовувати такі когнітивні методи стратегічного аналізу, як SWOT-, SPACE- та PEST-

аналіз, методи та показники аналізу динаміки обсягів і структури легкої промисловості, потенціалу, місткості, сезонності розвитку підгалузей легкої промисловості, впливу ключових факторів на розвиток підприємств легкої промисловості в кожному секторі тощо.

У межах даного дослідження здійснено оцінювання зовнішнього макросередовища для підприємств легкої промисловості України, перелік яких наведений в табл. 1.

Таблиця 1

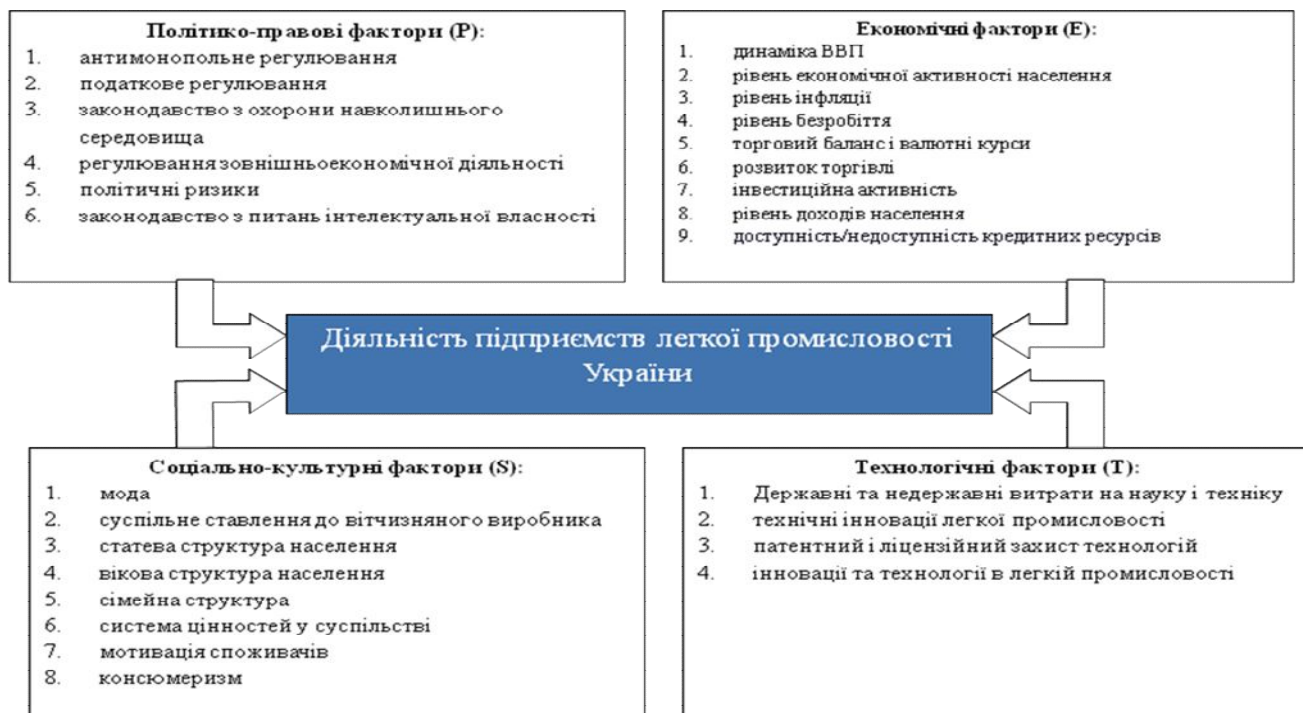
Підприємства легкої промисловості України, для яких було проведено оцінювання зовнішнього макросередовища

Підприємство легкої промисловості	Основні групи товарів легкої промисловості, які виробляє підприємство
ВАТ "Білоцерківське виробничо-торгівельне трикотажне підприємство"	білизна чоловіча, жіноча і дитяча
АТЗТ "Білоцерківська взуттєва виробничо-торгівельна фірма "Бівзут"	взуття шкіряне; заготівки взуття
АТЗТ "Фабрика "Рось"	швейні вироби
ВАТ "Богуславська суконна фабрика"	покривала, тканини
ВАТ "Бориспільська текстильна індустрія"	сорочки чоловічі фланелеві, сорочки відомчі
ВАТ "Софія"	ватин в'язально-прошивний; пряжа для ручного в'язання
КП "Васильківська шкіряна фірма"	шкіряні товари; деталі взуття; напівфабрикати взуття
ЗАТ "Вишневіська взуттєва фабрика"	напівботінки хромові з шкіряною підкладкою
ЗАТ "Боярська швейна фабрика "Мальви"	постільна білизна, плаття дитячі, куртки дитячі, брюки, блузки, плаття жіночі, спецодяг
ТОВ "Силует-ЛТД"	швейна продукція
ЗАТ "Макарівська фабрика "Світанок"	швейні вироби: чоловічі, жіночі; костюми спортивні; плаття жіночі; халати жіночі; сарафани жіночі
ТОВ "Влакос-прем'єр"	швейні вироби
ЗАТ "Фастівське швейне підприємство "Козак"	брюки в асортименті
ПП "Переяслав-Хмельницька швейна фабрика "ГАЯН"	костюми чоловічі; куртки чоловічі; жакети жіночі; пальто жіночі; халати
Дочірнє підприємство "Фабрика ім. Б. Хмельницького" ДАТ "Укрхудожпром"	постільна білизна, блузи жіночі, сорочки вишиті в асортименті, скатерті, сорочки, фартухи
ЗАТ "Трикотажна фабрика "Олена"	трикотажні вироби

Джерело: [2].

На рис. 2 наведено основні ключові економічні, правові, технологічні та соціально-культурні фактори зовнішнього середовища підприємств легкої промисловості України.

Легка промисловість забезпечує населення тканинами, одягом, взуттям. Сучасні дослідники вважають, що причинами спаду виробництва товарів легкої промисловості є такі: замовлення продукції та лібералізація внутрішнього ринку без відповідних економічних та нормативно-правових заходів, скасування централізованого планування привели до заповнення внутрішнього ринку імпортованими товарами [3].

Джерело: доповнено автором за [4].

Рис. 2. Ключові фактори зовнішнього макросередовища підприємств легкої промисловості України

Для оцінювання ключових факторів зовнішнього середовища розвитку легкої промисловості було обрано 32 експерта – по два представники з управлінського персоналу кожного з досліджуваних підприємств (табл. 2). Серед них було проведено дистанційні індивідуальні анонімні опитування у формі таблиць експертної оцінки. Кожен фактор був оцінений методом експертних оцінок за 100 бальною шкалою: 0 – відсутність впливу; від 1 до 10 – дуже слабкий вплив; від 11 до 20 – слабкий вплив; від 21 до 30 – помірний вплив; від 31 до 40 – сильний вплив; від 41 до 50 – дуже сильний вплив; від 51 до 100 – даний фактор для підприємства абсолютний, тобто вплив інших факторів не відчувається або не має істотного значення.

За даними табл. 2 можна зробити висновок щодо впливу факторів політико-правового середовища на процеси розвитку легкої промисловості України. Здійснені дослідження та аналіз результатів експертного оцінювання свідчать про те, що антимонопольне регулювання не здійснює суттєвого впливу на діяльність підприємств легкої промисловості, при цьому значний вплив на діяльність підприємств легкої промисловості України чинить податкове регулювання та вимоги екологічного законодавства, які є обов'язковим для підприємств легкої промисловості. Окрім того, підприємства легкої промисловості працюють на імпортній сировині та здійснюють експортну діяльність, тому регулювання ЗЕД чинить значний вплив на їх діяльність. У 2017 році ЄС був одним з основних торговельних партнерів України. Цього року загальна частка України у світовій торгівлі становить 41,6% (33 276 млн євро). Україна була 23-м найбільшим імпортним партнером ЄС (0,9% загального імпорту за межами ЄС) та 22-м найбільшим експортним партнером (1,0% загального обсягу експорту за межами ЄС).

Експорт одягу з ЄС до України в 2017 р. склав 427 мільйонів євро. Це – 2,1% від загального обсягу експорту одягу з ЄС, який збільшився у 2017 р. на 15,7% у порівнянні з 2016 р. Експорт текстилю досяг 552 мільйони євро у 2017 р. та збільшився на 14,6%

порівняно з 2016 р. За даними Євростату, імпорт з ЄС готових тканин до України значно зріс у 2017 р: + 7,8% у вартості та + 10,3% у обсязі.

Таблиця 2

**Оцінювання впливу політико-правового середовища розвитку
 легкої промисловості України**

№ з/п	Фактор	Оцінка фактора, балів (від 1 до 100)	Вплив
1	Антимонопольне регулювання	30	Чинить несуттєвий негативний вплив на діяльність підприємств легкої промисловості заборонами і обмеженнями; чинить позитивний вплив на ринок в цілому, забезпечуючи необхідний рівень конкуренції в галузі.
2	Податкове регулювання	35	Значний негативний вплив на діяльність суб'єктів ринку.
3	Законодавство з охорони навколишнього середовища	65	Впливає на регулювання процесів виробництва легкої промисловості.
4	Регулювання зовнішньоекономічної діяльності	45	Регулювання ЗЕД впливає на імпортно-експортні операції готової продукції та сировини, а також операції із давальницькою та імпортною сировиною.
5	Політичний ризик	30	Негативний вплив на розвиток легкої промисловості як і інших галузей економіки.
6	Законодавство з питань інтелектуальної власності	30	Слабкий механізм практичної реалізації норм інтелектуального права в Україні негативно впливає на розвиток легкої промисловості (стосовно захисту торгових марок, корисних зразків та промислових моделей тощо)

Джерело: складено автором.

За даними МВФ і Європейської комісії, імпорт одягу до ЄС з України склав 349 млн євро в 2017 році. Він становив 2,1% від загального обсягу імпорту одягу ЄС та зріс на 8,8% у 2017 р. порівняно з 2016 р. Імпорт текстилю до ЄС з України склав 91 млн. євро в 2017 році. Це становило 0,5% загального обсягу імпорту одягу до ЄС та зріс на 18,0% в 2017 р. порівняно з 2016 р. Наразі більшість українських компаній, як зазначають європейські експерти, досі не експортують готові національні продукти, а надають лише послуги. Співпраця з європейським замовником ґрунтується на виконанні окремих трудомістких операцій, а закупівля, продаж, проектування та логістика, виконуються замовником.

Українська продукція легкої промисловості експортується до 150 країн. Основним предметом експорту виступають текстиль та текстильні вироби – 68,2% (171,5 млн дол. США), головні убори та взуття, вироби з хутра та шкіри – 31,8% (80 млн дол. США). Понад 83% всієї продукції постачається до країн Євросоюзу. За даними Мінекономрозвитку, загальне зростання експорту у 2017 р. склало 43%. Капітальні інвестиції у галузь зросли більш ніж на 24%. Загальний обсяг виробництва в 2017 р. збільшився на 6,3%, обсяг реалізованих товарів склав 23 млрд гривень.

Політичні ризики здійснюють негативний вплив на діяльність всіх економічних суб'єктів в Україні, зокрема підприємств легкої промисловості. Фактично всі фактори політичного середовища здійснюють негативний вплив на розвиток легкої промисловості

України, що переважно обумовлене недоліками державного регулювання розвитку легкої промисловості України.

Динаміка ВВП є важливим показником розвитку економіки країни. Як фактор економічного середовища, він впливає на діяльність підприємств легкої промисловості опосередковано, проте тенденції загального економічного зростання або спаду знаходять своє відображення на діяльності окремих суб'єктів господарювання.

У 2017 році зростання реального ВВП було оцінено Мінекономрозвитку на рівні 2,2%, що є вищим ніж прогнозувалося (1,8%), в тому числі, зростання на 2,5% у I кварталі порівняно з відповідним кварталом попереднього року, на 2,3% – у II кварталі, на 2,1% – у III кварталі, на 1,8% – у IV кварталі 2017 року. Основними факторами зростання, як і у 2016 році, були переважно внутрішні чинники – інвестиційний та споживчий попит, які на противагу попереднім рокам поєдналися з покращенням зовнішньої кон'юнктури.

Динаміка ВВП є важливим показником не тільки для окремих галузей, зокрема легкої промисловості, але й для економічного положення країни в цілому.

Таблиця 3

**Оцінювання впливу економічного середовища на розвиток
 легкої промисловості України**

№ з/п	Фактор	Оцінка фактора, балів (від 1 до 100)	Вплив
1	Динаміка ВВП	55	Даний фактор є важливим показником розвитку економіки країни.
2	Інвестиційна активність	65	Капітал та інвестиції є одним з ресурсів для розвитку легкої промисловості.
3	Рівень інфляції	80	Сильно впливає на вартість ресурсів, вартість товарів, робіт, послуг.
4	Рівень безробіття	70	Сильний вплив, оскільки кінцевими споживачами є фізичні особи, які у разі безробіття втрачають купівельну спроможність.
5	Торговий баланс і валютні курси	80	Зміна валютних курсів сильно як негативно, так і позитивно (залежно від ситуації) впливає на роботу підприємств.
6	Доступність/недоступність кредитних ресурсів	60	Великий вплив на діяльність підприємств легкої промисловості.
7	Розвиток торгівлі	80	Суттєвий вплив на розвиток системи збуту товарів легкої промисловості.
8	Рівень економічної активності населення	70	Діяльність підприємств поліпшується від припливу інвестицій і навпаки.

Джерело: складено автором.

Найбільший вплив на розвиток легкої промисловості в Україні на сучасному етапі за оцінками, наведеними в табл. 3, здійснює фактор валютного курсу та його коливань. Для підприємств, які здійснюють експортно-імпорتنу діяльність зміна валютних курсів сильно як негативно, так і позитивно (залежно від ситуації) впливає на роботу підприємств як імпортерів та експортерів, що обов'язково має бути враховане при плануванні їх діяльності на наступний період. Значний вплив на показники фінансового стану чинить результативність інвестиційної діяльності підприємств.

Також суттєво впливає на розвиток легкої промисловості України фактор безробіття, оскільки кінцевими споживачами продуктів легкої промисловості є фізичні особи, які у разі безробіття мають обмежену купівельну спроможність. Окрім того, значний вплив здійснює рівень кваліфікації персоналу та середня заробітна плата в галузі.

Фактично на сучасному етапі робота в галузі легкої промисловості не є престижною, що сприяє відтоку висококваліфікованих кадрів та небажанню молодих перспективних фахівців працювати на підприємствах легкої промисловості. А це позначається на ефективності роботи підприємств.

Рівень економічної активності населення та рівень доходів громадян суттєво впливають на попит на товар та рівень купівельної спроможності основних груп споживачів виробів легкої промисловості. Рівень доходів громадян є фактором значного впливу на розвиток легкої промисловості, який оцінений у 80 балів за 100-бальною шкалою.

Таку ж оцінку впливу має фактор інфляції, який суттєво впливає на вартість ресурсів, товарів, робіт, послуг. Рівень інфляції значно впливає на вартість ресурсів; рівень безробіття є одним з ключових чинників, які здійснюють сильний вплив на розвиток легкої промисловості. Загалом за підсумком 2017 року зростання цін на споживчому ринку становило 13,7% (у розрахунку до грудня 2016 року), у середньорічному розрахунку (зміна цін до 2016 року) – 14,4%.

Навіть попри певне збільшення у 2017 році річних темпів споживчої інфляції, у порівнянні з попереднім роком, мало місце суттєве зростання реальної заробітної плати – на 19,1%, що значно перевищило зростання попереднього року (9%).

У табл. 4 наведено оцінки факторів групи «S» – соціально-культурного середовища.

Таблиця 4

**Оцінювання впливу соціально-культурного середовища
 на розвиток легкої промисловості України**

№ з/п	Фактор	Оцінка фактора, балів (від 1 до 100)	Вплив
1	Мода	40	Здійснює значний вплив на асортимент товарів підприємств легкої промисловості.
2	Суспільне ставлення до вітчизняного виробника	30	Значна частина населення не довіряє вітчизняним виробникам швейних та трикотажних виробів, взуття тощо.
3	Статева структура населення	50	Переважно цільовою аудиторією для виробів підприємств легкої промисловості є жінки, навіть для товарів чоловічого асортименту.
4	Вікова структура населення	40	Різні вікові групи мають різні споживчі вподобання.
5	Сімейна структура	45	В одружених / неодружених, з дітьми або без них є різні цінності і потреби, що позначається на структурі попиту на товари легкої промисловості.
6	Система цінностей у суспільстві	60	Для людей існує різний набір конкретних, матеріальних речей. Кожна людина витрачає різні кошти на одяг, харчування тощо.
7	Мотивація споживачів	20	Суттєве розшарування верств населення залежно від рівня доходу обумовлює споживчі вподобання та очікування.

Закінчення табл. 4

№ з/п	Фактор	Оцінка фактора, балів (від 1 до 100)	Вплив
8	Консюмеризм	60	Клієнти оцінюють якість сервісу та у разі незадоволення можуть відмовлятися від товарів та послуг.

Джерело: складено автором.

Отже, в процесі оцінювання було отримано відповідні оцінки факторів впливу соціально-культурного середовища на розвиток легкої промисловості. Оцінювання соціально-культурного середовища дозволило зробити висновки, що такий фактор, як мода здійснює значний вплив на асортимент товарів підприємств легкої промисловості, але значна частина населення не довіряє вітчизняним виробникам швейних та трикотажних виробів, взуття тощо, в основному споживачі здійснюють вибір на користь тих чи інших товарів легкої промисловості імпортного виробництва. Переважно цільовою аудиторією для виробів підприємств легкої промисловості є жінки, навіть для товарів чоловічого асортименту, оскільки останні маркетингові дослідження свідчать про те, що жінки частіше, ніж чоловіки, купують товари чоловічого асортименту.

Зокрема, встановлено, що найбільший вплив на даний процес здійснюють такі фактори, як система цінностей у суспільстві, який отримав оцінку 60 балів, оскільки для людей існує різний набір конкретних, матеріальних речей, і кожна людина витрачає різні кошти на одяг, харчування, та фактор консюмеризму, оскільки клієнти оцінюють якість сервісу та, у разі незадоволення, можуть відмовлятися від послуг. Значний вплив здійснюють фактори структури зайнятості та вікова структура населення. В табл. 5 наведені оцінки факторів групи «Т» – технологічне середовище.

Таблиця 5

Оцінювання впливу технологічного середовища на розвиток легкої промисловості України

№ з/п	Фактор	Оцінка фактора, балів (від 1 до 100)	Вплив
1	Державні і недержавні витрати на науку і техніку	45	Значно впливає, тому що в сучасних умовах будь-яке підприємство використовує інновації.
2	Технічні інновації легкої промисловості	55	Значний вплив на розвиток легкої промисловості.
3	Патентний і ліцензійний захист технологій	25	Незначний вплив за рахунок наявного впливу в окремих секторах ринку.
4	Інновації та технології в легкій промисловості	55	Значний вплив на розвиток виробництва в легкій промисловості.

Джерело: складено автором.

У 2017 році у напрямі розвитку інновацій схвалено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затверджено план заходів щодо її реалізації, основною метою яких є забезпечення реалізації ініціатив «Цифрового порядку денного України 2020» (цифрова стратегія), що сприятиме усуненню бар'єрів на шляху цифрової трансформації України у найбільш перспективних сферах.

Урядом, за активної участі Мінекономрозвитку, створено Раду з розвитку інновацій, основними завданнями якої є надання рекомендацій щодо координації та взаємодії органів виконавчої влади, громадянського суспільства, суб'єктів господарювання та суб'єктів інноваційної діяльності, підготовка пропозицій щодо створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання інноваційного потенціалу держави, розвитку інноваційної інфраструктури, підтримки науки та реалізація пріоритетних проектів у реальному секторі економіки.

Результати PEST-аналізу свідчать, що на показники розвитку легкої промисловості України здійснюють значний вплив фактори технічного та технологічного середовища діяльності підприємств, оскільки технічні та технологічні інновації виробничих процесів легкої промисловості здійснюють значний вплив на діяльність підприємств галузі.

Відповідно, у табл. 6 наведено зважені оцінки факторів зовнішнього макросередовища підприємств легкої промисловості відповідно до визначеної шкали та з урахуванням коефіцієнтів значущості кожного фактору, оскільки в кожній з чотирьох груп факторів зовнішнього макросередовища було визначено різну їх кількість.

Таблиця 6

**Оцінки факторів зовнішнього макросередовища підприємств
 легкої промисловості України**

P				E				S				T			
i	Q _i	k _{зні}	Q _i k _{зні}	i	Q _i	k _{зні}	Q _i k _{зні}	i	Q _i	k _{зні}	Q _i k _{зні}	i	Q _i	k _{зні}	Q _i k _{зні}
1	-35	0,2	-7	1	35	0,14	4,9	1	50	0,14	7	1	55	0,2	11
2	-45	0,2	-9	2	85	0,15	12,75	2	-25	0,15	-3,75	2	60	0,2	12
3	-65	0,2	-13	3	90	0,14	12,6	3	50	0,14	7	3	60	0,2	12
4	-85	0,2	-17	4	70	0,14	9,8	4	10	0,14	1,4	4	-35	0,2	-7
5	-75	0,2	-15	5	90	0,15	13,5	5	25	0,15	3,75	5	55	0,2	11
				6	60	0,14	8,4	6	60	0,14	8,4				
				7	30	0,14	4,2	7	-25	0,14	-3,5				
Σ	-	1	-61	Σ	-	1	66,15	Σ	-	1	20,3	Σ	-	1	39

Джерело: складено автором на основі експертного оцінювання.

На основі здійснення класифікаційної оцінки основних показників, можна визначити результуючий показник з макросередовища – його рівень значущості для підприємств легкої промисловості.

$$\sum_1^4 PEST = \pm \sum_1^6 Q_i^P k_{\zeta i} \pm \sum_1^8 Q_i^E k_{\zeta i} \pm \sum_1^9 Q_i^S k_{\zeta i} \pm \sum_1^4 Q_i^T k_{\zeta i} = \quad (1)$$

$$= -61 + 66,15 + 20,3 + 39 = 64,45$$

Рівень значущості зовнішнього середовища становить 64,45. У цілому, необхідно відзначити, що вплив зовнішнього макросередовища на діяльність підприємств легкої промисловості України є сприятливим. З таблиці видно, що великий негативний вплив на діяльність підприємств легкої промисловості здійснюють фактори політичного середовища, що обумовлено значною залежністю зовнішньоекономічної діяльності від державного регулювання. Найбільший вплив здійснює економічне середовище – інтегральна оцінка його впливу становить 66,15 балів. Майже рівнозначним є вплив соціально-культурних та технічних факторів зовнішнього середовища.

Нестабільність економічного середовища дуже впливає на діяльність підприємств галузі. Найбільш важливим факторами економічного середовища є темпи та рівень інфляції,

які скорочують купівельну спроможність та попит; рівень зайнятості та безробіття, який визначає купівельну спроможність; рівень відсоткових ставок на капітал; стабільність національної валюти; наявність та доступність кредитів.

На діяльність підприємств легкої промисловості та їх фінансові результати дуже впливають події у політичному середовищі, які проявляються в законодавчих актах, нормативних документах та підзаконних і регламентуючих актах міністерств, відомств, місцевих органах виконавчої влади.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумки проведеного дослідження макросередовища методом PEST-аналізу, доцільно відзначити, що на розвиток легкої промисловості України впливають такі фактори, як стан нормативного регулювання підприємницької діяльності; закони, які охороняють добросовісність конкуренції; контроль цін та заробітної плати; рівень загальнодержавних та місцевих податків; можливість отримання кредиту; політична стабільність, темпи та рівень інфляції, які скорочують купівельну спроможність та попит; рівень зайнятості та безробіття, який визначає купівельну спроможність; рівень відсоткових ставок на капітал; стабільність національної валюти тощо. Окрім того, на результатах діяльності підприємств легкої промисловості відображається той факт, що підприємства легкої промисловості України працюють на ринку, який характеризується високим рівнем конкуренції і високою місткістю товарів як вітчизняного, так і іноземного виробництва.

У статті наведено організаційно-логічну схему когнітивного аналізу сучасного стану розвитку легкої промисловості України, відповідно до якої визначено послідовність, порядок і методи дослідження стану та тенденцій розвитку легкої промисловості, а саме пропонується в подальшому дослідженні використовувати такі когнітивні методи стратегічного аналізу, як SWOT-, SPACE-, методи та показники аналізу динаміки обсягів і структури легкої промисловості, потенціалу, місткості, сезонності розвитку її підгалузей, впливу ключових факторів на розвиток підприємств легкої промисловості в кожному секторі тощо.

References

Література

1. Kostynets, Y.V. (2014). Core factors of intermediary service market development. *Actual Problems of Economics*, No. 4, P. 172–177.
2. Lehka promyslovist. Forum rehioniv [Light industry. Forum of Regions]. Retrieved from: <http://www.kievregion.net/fr/light.shtml> [in Ukrainian].
3. Havrylenko, T.V., Brodiuk, I.V. (2018). Perspektyvy rozvytku lehkoї promyslovosti Ukrainy v umovakh nestabilnoho zovnishnoho seredovyscha [Prospects for the development of light industry in Ukraine in the conditions of unstable environment]. *Ekonomichni horyzonty: naukovyi zhurnal* [Economic horizons: scientific journal], No. 1 (4), P. 28–34 [in Ukrainian].
4. Bielialov, T.E. (2017). Assessment of the external environment for the purpose of financial planning of light industry. *Scientific bulletin of Polissia*, No. 3 (11), Part 2, P. 77–81.
1. Kostynets Y. V. Core factors of intermediary service market development / Y. V. Kostynets // *Actual Problems of Economics*. – 2014. – № 4. – С. 172–177.
2. Легка промисловість. Форум регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kievregion.net/fr/light.shtml>.
3. Гавриленко Т. В. Перспективи розвитку легкої промисловості України в умовах нестабільного зовнішнього середовища / Т. В. Гавриленко, І. В. Бродюк // *Економічні горизонти: науковий журнал*. – 2018. – № 1 (4). – С. 28–34.
4. Bielialov T. E. Assessment of the external environment for the purpose of financial planning of light industry / T. E. Bielialov // *Scientific bulletin of Polissia*. – 2017. – № 3 (11), Part 2. – С. 77–81.

5. Heiets, V.M., Semynozhenko, V.P., Kvasniuk, B.Ye. (eds.) (2007). *Stratehichni vyklyky KhKhI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy: innovatsiino-tekhnologichni rozvytok ekonomiky* [Strategic Challenges of the 21st Century to the Ukrainian Society and Economy: Innovative and Technological Development of the Economy: in 3 volumes]. Kyiv: Feniks. Vol. 2, 564 p. [in Ukrainian].
6. Borodynia, O.H. (2009). *Tiahar lehkoï promyslovosti* [The burden of light industry]. *Dilovyi visnyk* [Business Bulletin], No. 12, P. 14–15 [in Ukrainian].
7. Gryshchenko, I.M. (eds.) (2015). *Lehka promyslovist Ukrainy: realii ta perspektyvy rozvytku. Ekspertno-analitychna dopovid* [Light Industry of Ukraine: Realities and Prospects for Development. Expert-analytical report]. Kyiv: KNUTD. 82 p. [in Ukrainian].
8. Tarasenko, I.O. (2010). *Metodolohichni polozhennia prohnouzuvannia staloho rozvytku pidpriemstv lehkoï promyslovosti* [Methodological provisions for forecasting sustainable development of light industry enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky* [Actual Problems of Economics], No. 7, P. 153–163 [in Ukrainian].
9. Daineko, L.V., Zavhorodnia, M.Yu. (2012). *Rozvytok vnutrishnoho rynku lehkoï promyslovosti: problemy ta mozhlyvosti* [Development of the internal market of light industry: problems and opportunities]. *Ukrainskyi sotsium: naukovyi zhurnal* [Ukrainian society: scientific journal], No. 1 (40), P. 83–97 [in Ukrainian].
10. Olshanska, O.V. (2014). *Suchasni aspekty kohnityvistyky v ekonomichnomu rozvytku* [Modern aspects of cognitive science in economic development]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu* [Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design], No. 6 (81), P. 78–82 [in Ukrainian].
11. Gryshchenko, I.M., Honcharov, Yu.V., Shcherbyna, I.V. et al. (2011). *Lehka promyslovist Ukrainy: teoretyko-metodolohichni zasady upravlinnia rozvytkom v umovakh intehratsii do SOT* [Light Industry of Ukraine: theoretical and methodological foundations of development management in the context of WTO integration]. Kyiv: KNUTD. 331 p. [in Ukrainian].
5. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: інноваційно-технологічний розвиток економіки: в 3 т. / за ред. В. М. Гейця, В. П. Семиноженка, Б. Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – Т. 2. – 564 с.
6. Бородиня О. Г. Тягар легкої промисловості / О. Г. Бородиня // Діловий вісник. – 2009. – № 12. – С. 14–15.
7. Грищенко І. М. Легка промисловість України: реалії та перспективи розвитку. Експертно-аналітична доповідь / Кол. авторів під наук. ред. д.е.н., проф., членкор. НАПН України І. М. Грищенка. – К.: КНУТД, 2015. – 82 с.
8. Тарасенко І. О. Методологічні положення прогнозування сталого розвитку підприємств легкої промисловості / І. О. Тарасенко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7. – С. 153–163.
9. Дайнеко Л. В. Розвиток внутрішнього ринку легкої промисловості: проблеми та можливості / Л. В. Дайнеко, М. Ю. Завгородня // Український соціум: науковий журнал. – 2012. – № 1 (40). – С. 83–97.
10. Ольшанська О. В. Сучасні аспекти когнітивістики в економічному розвитку / О. В. Ольшанська // Вісник Київського національного університету технології та дизайну. – 2014. – № 6 (81). – С. 78–82.
11. Легка промисловість України: теоретико-методологічні засади управління розвитком в умовах інтеграції до СОТ / І. М. Грищенко, Ю. В. Гончаров, І. В. Щербина та ін. – К.: КНУТД, 2011. – 331 с.